

SAMMENDRAG OG KONKLUSJONER

Pilotprosjektet Storskala laststyring har testet ut utkobling av laster som kilde til fleksibilitet i driften av kraftsystemet. Testene ble gjennomført i april 2018, men har vært planlagt siden tidlig i 2016.

Et hovedmål for pilotprosjektet har vært å legge til rette for samarbeid med aktuelle aktører rundt utforming av et konsept for utkobling av last i kortere perioder (timer, minutter), der lasten kan styres fra et sentralt system. Utforming av konsept omfatter rollefordeling, teknisk konsept/løsning og kommunikasjons- og styringsløsninger. Gjennom pilotprosjektet ønsket Statnett å teste utkobling av en betydelig mengde laster.

Denne evalueringen gjør rede for hvordan relevante aktører vurderer egnetheten til det endelige konseptet som ble implementert i pilotprosjektet, og oppsummerer deltakernes erfaringer med selve organiseringen og gjennomføringen av prosjektet. Synspunktene til deltakerne er innhentet gjennom strukturerte intervjuer. Vi har intervjuet teknisk leverandør, balanseansvarlige, tilbydere av fleksible laster og berørte nettselskaper.

Det overordnede inntrykket er at prosjektet har vært vellykket, det til tross for et betydelig tidspress i planleggingsfasen som resulterte i utsettelse, tekniske utfordringer, at færre laster og mindre kapasitet enn planlagt deltok, og at utkoblingene ble gjennomført i et kortere tidsrom og på andre tidspunkt enn opprinnelig planlagt.

Når prosjektet likevel oppnådde sine hovedmål, skyldes det god prosjektledelse og godt samarbeid mellom Statnett og eSmart, men også engasjement, betydelig innsats og velvilje fra Ishavskraft, Alta kommune, Statkraft og Alcoa sin side. Det er vårt inntrykk at deres engasjement var avgjørende for at det var mulig å rekruttere laster til pilotprosjektet på så kort varsel.

De to nettselskapene som var berørt, deltok ikke i pilotprosjektet og opplevde å bli satt på sidelinjen og at de ikke fikk tilstrekkelig informasjon underveis. Nettselskapene har svært ulik innstilling til bruk av laststyring i systemdriften. Nettselskap 1 ser behov for å ta i bruk forbruksfleksibilitet i eget nett, mens Nettselskap 2 ikke gjør det. Mangelfull informasjon og utfordringer med teknisk utstyr for laststyring i pilotfasen gjorde ikke Nettselskap 2 mer velvillig innstilt til prosjektet.

Noen anbefalinger for det videre arbeidet er at man:

1. Generelt etablerer klare kontaktpunkt hos alle involverte aktører.
2. Innhenter og bruker erfaringer og innspill fra tidligere involverte, og kommuniserer tydelig hva som er informasjon og hva som er beslutningspunkter eller aspekter deltakerne kan påvirke.
3. Avklarer forholdet til berørte nettselskap. Det er forståelig at nettselskapene er skeptiske til utkoblinger i sine nett og bekymret for at det kan skape problemer i deres nettdrift. Statnetts og nettselskapenes rettigheter og plikter i så henseende må avklares nærmere.
4. Satser på aktører som har et etablert kundeforhold til tilbydere av fleksible laster og klare incentiver til å frambringe slike laster, som aggregatorer. Særlig vil nettselskapene ha ulik interesse av og incentiver til å ta denne rollen. Interesserte nettselskaper vil dessuten også være potensielle kjøpere av fleksibilitet. Aggregator trenger imidlertid ikke å være balanseansvarlig, da rollen som balanseansvarlig kan settes ut til en annen aktør.
5. Gjennomfører ytterligere tester under mer realistiske driftsforhold, dvs. over en lengre periode med typiske vintervær og uten forvarsel.
6. Tar høyde for at det er tid- og arbeidskrevende å få på plass fleksible laster i et marked med varierende grad av modenhet. Videre arbeid bør derfor ta høyde for at det kreves god tid til planlegging – men også testing. Korte frister og raske løsninger kan medføre betydelig omdømmerisiko, og det bør være større rom for uforutsett tidsbruk.
7. Utformer standarder og protokoller for kommunikasjon med og styring av fleksible laster, noe som er nødvendig for at laster skal bli lettere tilgjengelig. Det samme gjelder for tekniske installasjoner på de aktuelle lastene (hardware).